

INHOUD

Inleiding	14
Deel 1 Sportbeleid in Nederland	17
1 Wat is sport?	19
1.1 Inleiding	19
1.2 Definities van sport	19
1.2.1 Enkele definities van sport	20
1.2.2 Conclusie	23
1.3 Sport als doel en sport als middel	23
1.4 Maatschappelijke waarden van sport	24
1.5 Maatschappelijke waarden van sport in de praktijk	30
1.6 Samenvatting	31
Vragen bij hoofdstuk 1	32
2 Wat is beleid?	35
2.1 Inleiding	35
2.2 Beleid, de overheid en het maatschappelijk middenveld	36
2.2.1 De overheid en het maatschappelijk middenveld	36
2.2.2 Definities van beleid	37
2.3 Beleidsproblemen	39
2.3.1 Soorten beleidsproblemen	39
2.3.2 Kenmerken van beleidsproblemen	42
2.3.3 Draagvlak, zelfsturing en zelfregie	44
2.4 De beleidscyclus	45
2.5 Samenvatting	49
Vragen bij hoofdstuk 2	50
3 Ontwikkelingen in het sportbeleid	51
3.1 Inleiding	51
3.2 1850-1950: op de agenda	51
3.2.1 Het ontstaan van de sportvereniging	52
3.2.2 Sport op school	53
3.3 1950-1995: stabiele groei en nieuwe structuren	54
3.3.1 Optimale voorzieningen	55
3.3.2 Gemeentelijke investeringen	55
3.3.3 Landelijk stimuleringsbeleid: sport voor iedereen	56
3.3.4 Crisis en kerntaken	58
3.3.5 Commerciële kansen	58
3.3.6 Vrij en blij: de ongebonden sporter	60
3.4 1996-2014: sport wijst de weg naar een beter leven en een beter land	61
3.4.1 Sport als middel	61
3.4.2 Integraal sportbeleid en 'Sport en bewegen in de buurt'	64
3.5 Samenvatting	65
Vragen bij hoofdstuk 3	68

Intermezzo	70
Deel 2 De beleidscyclus	73
4 Beleidsagenda	75
4.1 Inleiding	75
4.2 Drie typen agenda's	75
4.2.1 Het agendavormingsproces	75
4.2.2 De publieke agenda, bestuursagenda en beleidsagenda	76
4.2.3 De agenda's van gemeenten in de praktijk	77
4.2.4 Beïnvloeding van de verschillende agenda's	79
4.3 Modellen	82
4.3.1 Diagnosemodel	82
4.3.2 Stromenmodel	83
4.3.3 Relatieve-aandachtsmodel	85
4.4 Koppeling naar de beleidscyclus	87
4.5 Samenvatting	88
Vragen bij hoofdstuk 4	88
5 Het ontwerpen van beleid	91
5.1 Inleiding	91
5.2 De beleidsontwerpers	92
5.3 Het beleidsontwerpproces	93
5.4 Definiëren van de opdracht	94
5.4.1 Stap 1 Analyseren van de opdracht	94
5.5 Verzamelen en analyseren van informatie	95
5.5.1 Stap 2 Analyseren van het probleem	95
5.5.2 Stap 3 Bepalen van de doelstelling	96
5.5.3 Stap 4 Oorzaken en gevolgen in kaart brengen	96
5.5.4 Stap 5 Netwerkanalyse: bepalen van de samenwerkingspartners	97
5.6 Formuleren en afwegen van alternatieven	98
5.6.1 Stap 6 Bepalen van de beleidsinstrumenten	98
5.6.2 Stap 7 Formuleren van beleidsalternatieven	101
5.7 Formuleren van het definitieve beleidsontwerp	102
5.7.1 Stap 8 Afwegen van de alternatieven	103
5.7.2 Stap 9 Formuleren van het definitieve beleidsontwerp	103
5.8 Beleidsontwerp in de praktijk	104
5.9 Koppeling naar de beleidscyclus	105
5.10 Samenvatting	106
Vragen bij hoofdstuk 5	106
6 Besluitvorming	109
6.1 Inleiding	109
6.2 Besluitvormingsproces	110
6.3 Besluitvormingsmodellen	110
6.3.1 Het rationele besluitvormingsmodel	111
6.3.2 Het incrementele besluitvormingsmodel	112

6.3.3	Het politieke besluitvormingsmodel	113
6.3.4	Het niet-rationele besluitvormingsmodel	115
6.4	Besluitvorming kost geld en tijd	116
6.4.1	Van uitstel komt afstel	116
6.4.2	De financiële kant van de besluitvorming	117
6.5	Betrokkenheid bij beleid	118
6.5.1	Inspraak	118
6.5.2	Draagvlak	118
6.6	Koppeling naar de beleidscyclus	121
6.7	Samenvatting	122
	Vragen bij hoofdstuk 6	122
7	Uitvoering van beleid	123
7.1	Inleiding	123
7.2	Conformiteit in de uitvoering	124
7.3	Organisatie van de uitvoering	125
7.3.1	Zelf uitvoeren	125
7.3.2	Uitbesteden	126
7.3.3	Verzelfstandiging	127
7.3.4	Beleidsniveaus	128
7.4	Beleidsnetwerken	128
7.5	Problemen bij de beleidsuitvoering	129
7.6	Street-level bureaucrats: de buurtsportcoach als contactambtenaar	131
7.7	Naleving en handhaving	131
7.8	Koppeling naar de beleidscyclus	133
7.9	Samenvatting	133
	Vragen bij hoofdstuk 7	133
8	Beleidsevaluatie	135
8.1	Inleiding	135
8.2	Definities van monitoren, evaluatie en benchmarkonderzoek	136
8.2.1	Monitoren	136
8.2.2	Evaluatie	137
8.2.3	Benchmarkonderzoek	139
8.3	Beleidsevaluatie	140
8.3.1	Het beleidsevaluatieproces	140
8.3.2	Zuinigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid	142
8.4	Stappenplan voor het evalueren en monitoren van sportbeleid	144
8.4.1	Vorbereidingsfase	144
8.4.2	Bepalen van de methoden van onderzoek	145
8.4.3	Analysefase	149
8.4.4	Evaluatiefase	149
8.5	Beleidsbeoordelingen bij sportverenigingen	150
8.6	Beleidsbeoordeling in de beleidscyclus	151
8.7	Koppeling naar de beleidscyclus	152

8.8	Samenvatting	152
	Vragen bij hoofdstuk 8	153
	Intermezzo	154
Deel 3	Sportbeleid nader bekeken	159
9	De sportvereniging: verenigen is een werkwoord	161
9.1	Inleiding	161
9.2	Europees kampioen breedtesport	161
9.2.1	Kenmerken van het Nederlandse sportverenigingsleven	162
9.2.2	Leden en vrijwilligers	163
9.3	Krachten en knelpunten binnen de vereniging	166
9.3.1	Het functioneren van de vereniging	166
9.3.2	Kenmerken van de sportvereniging	166
9.3.3	Ons kent ons: de kracht van de vrijwilligersorganisatie	168
9.4	De organisatie van de vereniging	171
9.4.1	Het gemeenschappelijk belang en de statuten	171
9.4.2	De algemene ledenvergadering als hoogste orgaan	172
9.4.3	Het bestuur	174
9.4.4	Uitvoerende commissies	174
9.5	Het zoeken naar evenwicht	175
9.5.1	De wet van behoud van gedoe	176
9.5.2	Prestatie en recreatie: 'Pas op voor winnaars'	176
9.5.3	Traditie en innovatie: 'Pas op voor kunstgras'	177
9.5.4	Tijd en geld: 'Pas op voor de betaalde kracht'	178
9.5.5	Eensgezindheid en daadkracht: 'Pas op voor de manager die voorzitter wordt'	178
9.5.6	Sportbeoefening en maatschappelijke waarde: 'Pas op voor subsidie'	180
9.6	Tot slot: de vitale vereniging in de 21e eeuw	181
9.7	Samenvatting	183
	Vragen bij hoofdstuk 9	184
10	Lokaal sportbeleid	187
10.1	Inleiding	187
10.2	Gemeentelijke sportbeleidsplannen	188
10.2.1	De gemeentelijke organisatie	188
10.2.2	Een eigen beleid	189
10.2.3	Beleid met of zonder plan	190
10.2.4	Bestedingen aan sport	191
10.3	Gemeentelijk sportbeleid in de 21e eeuw	193
10.3.1	Structurele sociale ongelijkheden in de sport	193
10.3.2	Daadkrachtig maar bescheiden	195
10.3.3	Van Olympisch Plan naar Sportkapitaal	196
10.3.4	Modellen voor lokaal sportbeleid	197
10.3.5	Relevante kaders voor het integrale sport- en beweegbeleid	199
10.3.6	Werkzame bestanddelen	200

10.4	De ontwikkeling van het gemeentelijk beleid tussen 2012 en 2016	202
10.4.1	Verscheidenheid aan beleidsdoelen	202
10.4.2	Grenzen aan de groei	202
10.4.3	Realisatie aan het einde van de collegeperiode 2014-2018	204
10.5	De toekomst van het gemeentelijk beleid	205
10.5.1	De sport als hoeksteen van de participatiesamenleving	205
10.5.2	De relatie met verenigingen herijken	207
10.6	Samenvatting	209
	Vragen bij hoofdstuk 10	210
11	Sportbeleid van de rijksoverheid	213
11.1	Inleiding	213
11.2	Ontwikkelingen in het sportbeleid van de rijksoverheid	214
11.2.1	Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)	214
11.2.2	VWS-begroting 2015	215
11.3	Waarom landelijk sportbeleid?	215
11.3.1	Overheidsbeleid en individuele verantwoordelijkheid	216
11.3.2	Agendavorming: de legitimatie van het sportbeleid	217
11.4	Drie generaties beleidsinstrumenten gericht op sportstimulering	219
11.4.1	De breedtesportimpuls: sturen met geld	219
11.4.2	De BOS-impuls: sturen op samenwerking	221
11.4.3	Van combinatiefunctionaris tot buurtsportcoach: het stuur uit handen geven	222
11.4.4	Kanteling in de sport: de Sportimpuls	224
11.5	Samenvatting	225
	Vragen bij hoofdstuk 11	227
12	NOC*NSF en de sportbonden	229
12.1	Inleiding	229
12.2	NOC*NSF	230
12.2.1	De geschiedenis van NOC*NSF	231
12.2.2	De organisatie van NOC*NSF	231
12.2.3	Sportbeleid NOC*NSF	232
12.3	Ambities van NOC*NSF: <i>Sportagenda 2017+</i>	233
12.3.1	Topsportambitie: medailles winnen	234
12.3.2	Breedtesportambitie: sportparticipatie vergroten	234
12.3.3	Sportbonden en hun ledenaantallen	235
12.4	Inrichting van een sportbond	236
12.4.1	Thema's in het bondsbeleid	236
12.4.2	Bestuur van de sportbond	239
12.4.3	Goed sportbestuur	240
12.5	De ongeorganiseerde sporters: kans of bedreiging voor de sportbonden?	241
12.6	Samenvatting	244
	Vragen bij hoofdstuk 12	245

13 Sportbeleid in de fitnessbranche	247
13.1 Inleiding	247
13.2 Kenmerken	247
13.3 Ontwikkelingen	249
13.3.1 Ledenverloop	249
13.3.2 Retentiebeleid	250
13.3.3 Betalingsbereidheid van sporters bij fitnesscentra	252
13.3.4 Fitness als seizoensafhankelijke dienst	253
13.3.5 Fitnessbranche kent weer groei	253
13.3.6 Zijn fitnesscentra en sportverenigingen concurrenten?	254
13.4 Trends in de fitnesssector	255
13.4.1 Publiek-private samenwerking in het sportbeleid	255
13.4.2 De rol van fitness in integraal gezondheidsbeleid	256
13.4.3 Innovatie als basis voor sportbeleid in de fitness	258
13.5 Samenvatting	258
Vragen bij hoofdstuk 13	259
14 Ontwikkelingen die leiden tot veranderingen in het sportbeleid	261
14.1 Inleiding	261
14.2 Sport en participatie in de samenleving	261
14.2.1 Rijksoverheid draagt taken over aan gemeenten	262
14.2.2 De burger écht aan zet: naar een wijkgerichte aanpak in het sociaal domein	264
14.2.3 Sport en bewegen als motor van de participatiesamenleving	265
14.3 Van meerjarige beleidsplannen naar kortcyclische feedback	267
14.3.1 Van leidend beleid naar wederzijdse afhankelijkheid	267
14.3.2 Lerend beleid = doelen stellen + proberen + meten	268
14.4 Veranderingen in de opzet en werkwijze van het sportbeleid	269
14.4.1 De evaluatie van het rijksbeleid 2011-2016	270
14.4.2 De evaluatie van resultaten van buurtsportcoaches op mesoniveau	271
14.4.3 De evaluatie van resultaten van buurtsportcoaches op microniveau	272
14.4.4 De buurtsportcoach als beleidsmaker	274
14.5 Van evaluatie naar nieuw beleid 2018-2022	275
14.5.1 Het landelijk sportakkoord	275
14.5.2 Uitwerking in beleidsmaatregelen: meer buurtsportcoaches, minder sportimpuls	276
14.6 Slotbeschouwing	277
Vragen bij hoofdstuk 14	278
Bijlage 1 Positieve gezondheid	279
Bijlage 2 Het beleidsontwerp gepresenteerd (beleidsnotitie)	281
Bijlage 3 Format rapportage beleidsevaluatie	282
Literatuur	284
Register	296
Over de auteurs	302